

ทักษะการบริหารในอนาคตของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ
ทางวิชาการของโรงเรียน กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา อำเภอนาจะหลวย
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5*
FUTURE SKILLS OF SCHOOL ADMINISTRATORS FOR ACADEMIC
EXCELLENCE IN SCHOOLS IN THE NETWORK OF SCHOOLS IN NA JA
LOEI DISTRICT UNDER UBON RATCHATHANI PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 5

ลำไพ ศรีดาโคตร¹ และ เมธาวี โชติชัยพงศ์²

Lumpai Sridakot¹ and Methavee Chotchaipong²

¹⁻²มหาวิทยาลัยราชธานี

¹⁻²Ratchathani University, Thailand

Corresponding Author's Email: lumpai.sk2@gmail.com

วันที่รับบทความ : 13 มีนาคม 2569; วันแก้ไขบทความ 18 มีนาคม 2569; วันตอบรับบทความ : 20 มีนาคม 2569

Received 13 March 2026; Revised 18 March 2026; Accepted 20 March 2026

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1. ทักษะการบริหารในอนาคตของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการของโรงเรียน และ 2. ข้อเสนอการพัฒนาทักษะการบริหารในอนาคตของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู รวม 191 คน ซึ่งมีผู้ตอบ

Citation:

* ลำไพ ศรีดาโคตร และ เมธาวี โชติชัยพงศ์. (2569). ทักษะการบริหารในอนาคตของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการของโรงเรียน กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา อำเภอนาจะหลวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5. วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่, 4(2), 1384-1403.

Lumpai Sridakot and Methavee Chotchaipong. (2026). Future Skills Of School Administrators For Academic Excellence In Schools In The Network Of Schools In Na Ja Loei District Under Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 5. Modern Academic Development and Promotion Journal, 4(2), 1384-1403.;

DOI: <https://doi.org/10.>

<https://so12.tci-thaijo.org/index.php/MADPIADP/>

แบบสอบถาม จำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 90.58 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และมีข้อคำถามปลายเปิด แบบสอบถาม มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง .50 -.90 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1. ทักษะการบริหารในอนาคตของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการของโรงเรียน โดยรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และ 2. ข้อเสนอการพัฒนาทักษะการบริหารในอนาคตของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการของโรงเรียน มีข้อเสนอการพัฒนาที่สำคัญ 3 ประการแรก ดังนี้ (1) ผู้บริหารควรมีทักษะความคิดรวบยอดในการจัดสรรงบประมาณและอุปกรณ์อย่างชาญฉลาด โดยเน้นที่ความคุ้มค่าและเลือกเทคโนโลยีที่ตอบโจทย์เป้าหมายทางการศึกษา (2) ผู้บริหารควรสร้างความเข้าใจว่า กระบวนการเรียนรู้ต้องมีการปรับเปลี่ยนอยู่เสมอตามบริบทที่เปลี่ยนแปลง เพื่อให้ครูมีความยืดหยุ่นทางความคิดและพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลง และ (3) ผู้บริหารควรเป็นผู้นำในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้นำชุมชน เพื่อให้การพัฒนาหลักสูตรสอดคล้องกับบริบทและความต้องการของท้องถิ่น

คำสำคัญ: ทักษะการบริหารในอนาคต, ความเป็นเลิศทางวิชาการ, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

This research aimed to study 1. The future skills of school administrators for academic excellence in schools, and 2. The proposals for developing the future skills of school administrators for academic excellence in schools. The sample used in this research consisted of school administrators and teachers of 191 people. There were 173 respondents, accounting for 90.58 percent. The research instrument was a 5-point Likert scale questionnaire with open-ended questions. It was found that the questionnaire had a discrimination power per item ranging from .50-.90, and a reliability coefficient of .97. The statistics used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, and content analysis.

The research findings were as follows: 1) The future skills of school administrators for academic excellence in schools, as a whole was at a high level. and 2) The proposals for developing the future skills of school administrators for academic excellence in schools, included five key development proposals: (1) Administrators should possess conceptual skills in allocating budgets and equipment wisely, focusing on cost-effectiveness and selecting technology that meets educational goals. (2) Administrators should foster an understanding that the learning process must constantly adapt to changing contexts, to ensure teachers have intellectual flexibility and are ready to cope with change. And (3) Administrators should lead in building good relationships with parents, school committees, and community leaders, to ensure curriculum development aligns with local contexts and needs.

Keywords: Future Skills, Academic Excellence, School Administrators

บทนำ

การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจาก ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและสังคม ทำให้มนุษย์ต้องปรับตัวให้ทันต่อสถานการณ์ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 กำหนดให้การศึกษาเป็นเครื่องมือ สำคัญในการพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์และมีความสุข (ราชกิจจานุเบกษา, 2562) สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560) ที่เน้นการสร้างคนเพื่อ พัฒนาประเทศภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ สถานศึกษาจึงต้องปรับตัวเป็นกลไกหลักในการเตรียม ความพร้อมของประชากรให้มีสมรรถนะสอดคล้องกับความต้องการของโลกยุคใหม่ ทั้งนี้ ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์และสามารถบริหารงานทั้ง 4 ด้าน คือ วิชาการ บุคลากร งบประมาณ และบริหารทั่วไป ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (จิตราภรณ์ สามไชย, 2561)

ทักษะมีความสำคัญต่อการทำงานในอนาคต ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องอาศัยการ บริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ผู้บริหารต้องใช้ทักษะ การทำงาน พัฒนาตนเองและบุคลากรให้มีศักยภาพ เพื่อการบริหารจัดการที่เป็นเลิศ แนวคิดที่ เป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญของผู้บริหาร ที่จะทำให้การทำงานประสบความสำเร็จ คือ ทักษะการ

ทำงานของผู้บริหาร ตามแนวคิดของ Katz (1955) ที่ได้เสนอไว้ว่า ทักษะการบริหารของผู้บริหาร ที่สำคัญมี 3 ประการ คือ ทักษะด้านเทคนิควิธี ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ และทักษะด้านความคิดรวบยอด และ Katz (1955) ยังได้กล่าวไว้ว่า ทั้ง 3 ทักษะดังกล่าว ผู้บริหารต้องนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทักษะตนเอง ให้เป็นผู้บริหารที่มีศักยภาพคุณภาพ โดยต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ ใฝ่เรียนรู้ อยู่เสมอ มีความสามารถ มีความเข้าใจ มีทักษะในเชิงการบริหารงานเป็นอย่างดี กล้าคิด กล้าพูด กล้าตัดสินใจ เป็นนักประสานงานที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรม มีบุคลิกภาพที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความเป็นผู้นำ โดยเฉพาะความเป็นผู้นำทางด้านวิชาการ และด้านวิชาชีพ อย่างไรก็ตาม ปัญหาปัจจุบันพบว่า สถานศึกษาบางแห่งยังขาดการบริหารจัดการที่เป็นระบบ ปัญหาเชิงโครงสร้าง เช่น การขาดแคลนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ ระบบสารสนเทศที่ไม่เป็นปัจจุบัน และความไม่พร้อมด้านเทคโนโลยี (ณัฐธิดา ภักดีวิริยวโรชิตี และคณะ, 2566) ส่งผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนซึ่งพบว่ามีความต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับชาติ (ชนิดา ปากหวาน และสุธรรมธรรมทัศนานนท์, 2566) ทำให้สถานศึกษาไม่สามารถพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพและไม่บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา อำเภอนาจะหลวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 พบปัญหาสำคัญด้านงานวิชาการ โดยผลการทดสอบ RT, NT และ O-NET ส่วนใหญ่ต่ำกว่าระดับประเทศ รวมถึงบุคลากรขาดความต่อเนื่องในการปฏิบัติงานเนื่องจากการเปลี่ยนผู้รับผิดชอบบ่อยครั้ง นอกจากนี้ยังพบว่า รูปแบบการจัดกิจกรรมการสอน ยังส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมน้อย ขาดเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการสอน การเปลี่ยนแปลงผู้รับผิดชอบงาน ทำให้การปฏิบัติงานขาดความเข้าใจและความต่อเนื่อง สถานศึกษายังขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะในงานที่รับผิดชอบ เนื่องจากเป็นงานนอกเหนือจากงานประจำที่เป็นงานจัดการเรียนการสอน จึงทำให้งานที่ปฏิบัติไม่เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ แบบแผนของทางราชการกำหนด ทำให้มีความยุ่งยากและต้องใช้เวลาในการสอนงาน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5, 2568)

จากสภาพดังกล่าวข้างต้น จึงสนใจศึกษาเรื่อง ทักษะการบริหารในอนาคตของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการของโรงเรียน กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา อำเภอนาจะหลวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษาให้ก้าวไปสู่ความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ

รวมทั้งผลการวิจัยนำไปใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการกำหนดเป้าหมาย วางแผนการดำเนินงาน และนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาตนเอง เพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ และเป็นประโยชน์สำคัญสูงสุดต่อผู้เรียนในโรงเรียน กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา อำเภอนาจะหลวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะการบริหารในอนาคตของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการของโรงเรียน กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา อำเภอนาจะหลวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอการพัฒนาทักษะการบริหารในอนาคตของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการของโรงเรียน กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา อำเภอนาจะหลวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับทักษะการบริหารงานในอนาคตของผู้บริหารสถานศึกษา

ทักษะการบริหารงานในอนาคตของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารต้องตระหนักรู้ตนเอง เปิดใจรับสิ่งใหม่ ๆ การลงมือทำ เรียนรู้ต่อเนื่อง และใช้เทคโนโลยีดิจิทัลโดยการขับเคลื่อนองค์กร ผ่านกระบวนการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบและมีพลวัต ซึ่งสอดคล้องกับทักษะการบริหารจัดการตามแนวคิดของ Katz (1955) ได้นำเสนอทฤษฎีทักษะการบริหาร (Management Skills) ที่ชี้ให้เห็นว่า ความสำเร็จของการบริหารงานไม่ได้ขึ้นอยู่กับคุณลักษณะส่วนบุคคลเพียงอย่างเดียว แต่ขึ้นอยู่กับทักษะที่ผู้บริหารสามารถเรียนรู้และพัฒนาขึ้นได้ โดยแบ่งทักษะสำคัญออกเป็น 3 ด้าน คือ ทักษะทางเทคนิค (Technical Skill) ซึ่งเป็นความเชี่ยวชาญในวิธีการ กระบวนการ และการใช้เครื่องมือเฉพาะทางเพื่อปฏิบัติงานให้บรรลุผล ทักษะด้านมนุษย์ (Human Skill) อันเป็นความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น การสร้างความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคล และการสร้างแรงจูงใจเพื่อให้เกิดความร่วมมืออย่างมีประสิทธิภาพ และ ทักษะด้านความคิดรวบยอด (Conceptual Skill) ซึ่งหมายถึงความสามารถในการมองภาพรวมขององค์กร เข้าใจความเชื่อมโยงของส่วนงานต่าง ๆ รวมถึงผลกระทบจากปัจจัยภายนอก เช่น นโยบาย เศรษฐกิจ และสังคม ทั้งนี้ ความสำคัญของทักษะทั้ง 3 ด้านจะแปรผันตามระดับของตำแหน่งบริหาร โดย

ผู้บริหารระดับต้นจำเป็นต้องมีทักษะทางเทคนิคสูงเพื่อกำกับดูแลการปฏิบัติงานหน้างาน ในขณะที่ผู้บริหารระดับกลางต้องอาศัยทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์เป็นหลักเพื่อประสานงานระหว่างกลุ่มคน และสำหรับผู้บริหารระดับสูง ทักษะด้านความคิดรวบยอดถือเป็นหัวใจสำคัญในการกำหนดทิศทางและกลยุทธ์ เพื่อนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายในภาพรวมได้อย่างยั่งยืน และสอดคล้องกับแนวคิดของ กมลพร กัลยาณมิตร (2564) ที่ระบุว่า ทักษะการบริหารในอนาคต ประกอบด้วย 5 ด้านสำคัญ คือ 1. การตระหนักรู้ตนเอง เพื่อปรับตัวตามสถานการณ์ 2. การเปิดใจรับสิ่งใหม่ เพื่อปรับกรอบความคิดไม่ยึดติดแบบเดิม 3. การลงมือทำ เพื่อสร้างความเชี่ยวชาญจากประสบการณ์ 4. การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อขยายขอบเขตความสามารถ และ 5. การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เป็นเครื่องมือในการพัฒนาตนเองและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน

สรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ ต้องบูรณาการทักษะการบริหารเชิงระบบที่มีพลวัต โดยเน้นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดภายใต้หลักธรรมาภิบาล ทักษะทางเทคนิคช่วยในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องชาญ ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์สร้างความร่วมมือและแรงจูงใจ และทักษะความคิดรวบยอดช่วยในการวางกลยุทธ์รับมือความเปลี่ยนแปลงเพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ตามระดับการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นเลิศทางวิชาการของโรงเรียน

ตามกฎกระทรวง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550) ซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 และมาตรา 39 วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ออกกฎกระทรวงไว้ว่า “ให้ปลัดกระทรวงศึกษาธิการหรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพิจารณาดำเนินการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาในด้านวิชาการ ไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือสถานศึกษาในอำนาจหน้าที่ของตน แล้วแต่กรณีในเรื่องดังต่อไปนี้” ซึ่งมีรายละเอียดด้านการบริหารงานวิชาการ มีภาระหน้าที่ 17 ประการ ดังนี้ 1. การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น 2. การวางแผนงานด้านวิชาการ 3. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 4. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 5. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 6. การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 7. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 8. การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 9. การนิเทศการศึกษา 10. การแนะ

แนว 11. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 12. การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ 13. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น 14. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม หน่วยงานสถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา 15. การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา 16. การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา และ 17. การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา ปิยพันธ์ ศิริรัช และคณะ (2563) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ จำเป็นต้องปรับปรุงหลักสูตรให้มีความทันสมัย และประยุกต์ใช้กับหลักสูตรท้องถิ่นให้มีความสอดคล้องกับตัวชีวิตตามหลักสูตร ดังนั้น ในการพัฒนากิจกรรมที่มีความโดดเด่นของโรงเรียน (Best practice) ผู้บริหารต้องมีนโยบายในด้านงานวิชาการมารับอันดับแรก ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ต้องมีการพัฒนาตัวเองไม่ว่าจะเป็นการจัดกระบวนการสอนที่ทันสมัย เข้าใจง่าย มีการวัด และประเมินผลที่หลากหลายและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น นำไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ

สรุปได้ว่า งานบริหารวิชาการ ถือเป็นงานหลักของผู้บริหารสถานศึกษา และโรงเรียน เพราะคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ ดังนั้น ความเป็นเลิศทางวิชาการของโรงเรียน สถานศึกษาต้องดำเนินการบริหารงานวิชาการ โดยกำหนดนโยบายความเป็นเลิศ (Best practice) หรือความโดดเด่นเป็นที่สุดของสถานศึกษา สถานศึกษาต้องให้ความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ และมีการกำหนดให้ครูผู้สอนออกแบบ และจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน และให้มีการพัฒนาการจัดการจัดการเรียนรู้อุทิศของครูผู้สอนอย่างเป็นประจำ และต่อเนื่อง สถานศึกษาจำเป็นต้องให้ความสำคัญต่อการปรับปรุง หรือพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อสามารถกำหนดวิธีการวัด และประเมินผลการเรียนรู้ด้วยเครื่องมือที่มีความหลากหลาย และมีความสอดคล้องกับคุณลักษณะความเป็นเลิศของผู้เรียน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กฤตเมธ เกิดบ้านเป้า และ บรรจบ บุญจันทร์ (2567) ได้ศึกษาเรื่อง ทักษะผู้บริหารสถานศึกษา ศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 พบว่า ทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยของ กิตติพล สุขโสม (2568) ได้ศึกษาเรื่อง ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 พบว่า โดยรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Yong (2009) ได้ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติที่ดีเลิศด้านงานวิชาการของโรงเรียน พบว่า การปฏิบัติที่ดีเลิศด้านงานวิชาการ ได้แก่ การมีมาตรฐานด้านวิชาการของโรงเรียนการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา มีครูรับผิดชอบในการเรียนการสอน รัฐมีนโยบายทางการศึกษาที่ชัดเจน ผู้บริหารมีแนวคิดที่สร้างสรรค์ และสังคมให้การยอมรับการจัดการศึกษาของโรงเรียน

จากการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ความเป็นเลิศทางวิชาการเกิดจากการที่ผู้บริหารบูรณาการทักษะด้านเทคนิค ด้านมนุษย และด้านความคิดรวบยอด เพื่อขับเคลื่อนภารกิจหลัก 7 ประการ อย่างเป็นระบบ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นเป็นสำคัญภายใต้นโยบายความเป็นเลิศ พร้อมทั้งใช้สื่อเทคโนโลยีและการนิเทศการศึกษามาเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับมาตรฐานคุณภาพทางการศึกษาให้บรรลุวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาอย่างยั่งยืน จึงได้บูรณาการตัวแปรทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวคิดทฤษฎีของ Katz (1955) และแนวคิดการบริหารสถานศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ (2550) เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ดำเนินการในปีการศึกษา 2568 มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียน กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา อำเภอนาจะหลวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ปีการศึกษา 2568 มีโรงเรียน จำนวน 35 โรงเรียน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 42 คน และครู จำนวน 339 คน รวมประชากรทั้งสิ้น จำนวน 381 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5, 2568)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียน กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา อำเภอนาจะหลวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ปีการศึกษา 2568 มีโรงเรียน จำนวน 35 โรงเรียน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970) ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ

(Stratified Random Sampling) และสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ด้วยการจับสลาก ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 191 คน โดยผู้บริหารสถานศึกษา ใช้จำนวนทั้งหมด ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 42 คน และครู จำนวน 149 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของ Likert และมีข้อคำถามปลายเปิด (Open-Ended Questions) ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยศึกษาเอกสาร และแนวคิดเกี่ยวกับทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ตามแนวคิดทฤษฎีของ Katz (1955) และแนวคิดการบริหารสถานศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ (2550) โดยนำตัวแปรทั้ง 2 มาบูรณาการ ได้ตัวแปรในการศึกษา 21 ด้าน และสร้างแบบสอบถามเพื่อการวิจัย รวมข้อคำถาม จำนวน 42 ข้อ นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอคำแนะนำและปรับปรุง แก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาให้คำแนะนำ แล้วนำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence) จำนวน 3 ท่าน พบว่า มีค่า IOC ระหว่าง .67-1.00 จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยการหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (r) (โดยต้องมีค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ r .20-1.00) โดยใช้เทคนิค Item-Total Correlation โดยใช้สูตรสหสัมพันธ์อย่างง่ายของ Pearson และหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach (โดยต้องมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .70 ขึ้นไป) พบว่า แบบสอบถาม มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง .50 -.90 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .97

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชธานี ผู้วิจัยนำส่งหนังสือฯ พร้อมเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (แบบสอบถาม) เสนอต่อผู้อำนวยการโรงเรียน โดยดำเนินการ 2 วิธี คือ ส่งด้วยตนเอง และขอรับกลับคืนด้วยตนเอง และบางส่วนจัดส่งทางไปรษณีย์ และขอความร่วมมือจากครูธุรการโรงเรียนจัดส่งแบบสอบถามกลับผู้วิจัยทางไปรษณีย์ รวมแบบสอบถามที่จัดส่ง จำนวน 191 ฉบับ แบบสอบถามได้รับคืนมา จำนวน 173 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 90.58 และทำการบันทึกคะแนน แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ปีการศึกษา 2568

4. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยข้อมูลที่ได้จากทักษะการบริหารในอนาคตของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการของโรงเรียน กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา อำเภอนาจะหลวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ทำการวิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และข้อมูลที่ได้จากข้อเสนอการพัฒนาทักษะการบริหารในอนาคตของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการของโรงเรียน กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา อำเภอนาจะหลวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และหาค่าความถี่ (Frequency)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังต่อไปนี้

1. ทักษะการบริหารในอนาคตของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการของโรงเรียน กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา อำเภอนาจะหลวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5

ผลการศึกษาทักษะการบริหารในอนาคตของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการของโรงเรียน กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา อำเภอนาจะหลวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ทำการวิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จำแนกเป็นโดยรวมและรายด้าน นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการปฏิบัติ และอันดับที่ของทักษะการบริหารในอนาคตของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการของโรงเรียน กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา อำเภอนาจะหลวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 โดยรวมและรายด้าน

ทักษะการบริหารในขนาดของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการของโรงเรียน	\bar{X}	S.D.	ระดับ การ ปฏิบัติ	อันดับ ที่
1. ทักษะด้านเทคนิคเพื่อการวางแผนงานด้านวิชาการ	3.29	.56	ปาน กลาง	16
2. ทักษะด้านเทคนิคเพื่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	3.08	.57	ปาน กลาง	18
3. ทักษะด้านเทคนิคเพื่อการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.14	.54	มาก	8
4. ทักษะด้านเทคนิคเพื่อการวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน	4.52	.42	มาก	1
5. ทักษะด้านเทคนิคเพื่อการนิเทศการศึกษา	4.41	.51	มาก	4
6. ทักษะด้านเทคนิคเพื่อพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐาน การศึกษา	3.17	.52	ปาน กลาง	17
7. ทักษะด้านเทคนิคเพื่อการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.10	.53	มาก	9
8. ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์เพื่อการวางแผนงานด้านวิชาการ	4.01	.75	มาก	11
9. ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์เพื่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	3.03	.62	ปาน กลาง	19
10. ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.46	.55	มาก	3
11. ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์เพื่อการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลกา เรียน	4.47	.44	มาก	2
12. ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์เพื่อการนิเทศการศึกษา	4.29	.45	มาก	5
13. ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์เพื่อพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐาน การศึกษา	4.22	.50	มาก	6
14. ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์เพื่อการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.17	.53	มาก	7
15. ทักษะด้านความคิดรวบยอดเพื่อการวางแผนงานด้านวิชาการ	4.04	.45	มาก	10
16. ทักษะด้านความคิดรวบยอดเพื่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	3.41	.53	ปาน กลาง	14
17. ทักษะด้านความคิดรวบยอดเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้	2.98	.55	ปาน กลาง	20
18. ทักษะด้านความคิดรวบยอดเพื่อการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอน ผลการเรียน	3.50	.60	ปาน กลาง	13
19. ทักษะด้านความคิดรวบยอดเพื่อการนิเทศการศึกษา	3.74	.48	มาก	12
20. ทักษะด้านความคิดรวบยอดเพื่อพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตร การศึกษา	3.40	.58	มาก	15
21. ทักษะด้านความคิดรวบยอดเพื่อการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	2.96	.54	มาก	21
รวม	3.81	.15	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ทักษะการบริหารในอนาคตของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการของโรงเรียน กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา อำเภอนาจะหลวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 โดยรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = .15) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ทักษะด้านเทคนิคเพื่อการวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = .42) รองลงมาคือ ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์เพื่อการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = .44) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ทักษะด้านความคิดรวบยอดเพื่อการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ($\bar{X} = 2.96$, S.D. = .54)

2. ข้อเสนอการพัฒนาทักษะการบริหารในอนาคตของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการของโรงเรียน กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา อำเภอนาจะหลวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5

ผลการศึกษาข้อเสนอการพัฒนาทักษะการบริหารในอนาคตของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการของโรงเรียน กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา อำเภอนาจะหลวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และหาค่าความถี่ (Frequency) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ข้อเสนอการพัฒนาทักษะการบริหารในอนาคตของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการของโรงเรียน กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา อำเภอนาจะหลวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5

ข้อเสนอการพัฒนาทักษะการบริหารในอนาคตของผู้บริหารสถานศึกษา		ความถี่
เพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการของโรงเรียน		
1. ทักษะด้านความคิดรวบยอดเพื่อการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา		
1.1	ผู้บริหารควรมีทักษะความคิดรวบยอดในการจัดสรรงบประมาณและอุปกรณ์อย่างชาญฉลาด โดยเน้นที่ความคุ้มค่าและเลือกเทคโนโลยีที่ตอบโจทย์เป้าหมายทางการศึกษา	38
1.2	ผู้บริหารควรแสดงให้เห็นถึงความเข้าใจและการใช้ทักษะความคิดรวบยอดในการบริหารจัดการเทคโนโลยีด้วยตนเอง เช่น การเลือกใช้แพลตฟอร์มที่เหมาะสมกับการสื่อสารในโรงเรียน เพื่อเป็นแบบอย่างและแรงบันดาลใจให้ครูนำไปปฏิบัติ	36

ข้อเสนอการพัฒนาทักษะการบริหารในอนาคตของผู้บริหารสถานศึกษา		ความถี่
เพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการของโรงเรียน		
1.3	ผู้บริหารควรส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูในโรงเรียน หรือสร้างเครือข่ายกับโรงเรียนอื่น เพื่อแบ่งปันแนวคิด ประสบการณ์ และสื่อเทคโนโลยีที่ประสบความสำเร็จในการใช้งานจริง	34
2. ทักษะด้านความคิดรวบยอดเพื่อการพัฒนากระบวนการเรียนรู้		
2.1	ผู้บริหารควรสร้างความเข้าใจว่ากระบวนการเรียนรู้ต้องมีการปรับเปลี่ยนอยู่เสมอตามบริบทที่เปลี่ยนไป เพื่อให้ครูมีความยืดหยุ่นทางความคิดและพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลง	35
2.2	ผู้บริหารควรสนับสนุนให้ครูออกแบบหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เชื่อมโยงหลายวิชาเข้าด้วยกัน เพื่อให้ครูมองเห็นความสัมพันธ์ของเนื้อหาต่าง ๆ	32
2.3	ผู้บริหารควรสื่อสารอย่างสม่ำเสมอถึงความสำคัญของการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่ไม่เพียงเน้นความสำเร็จทางวิชาการ แต่ควรคำนึงถึงคุณธรรม จริยธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อให้ครูปลูกฝังแก่นักเรียนต่อไป	29
3. ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์เพื่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา		
3.1	ผู้บริหารควรเป็นผู้นำในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้นำชุมชน เพื่อให้การพัฒนาหลักสูตรสอดคล้องกับบริบทและความต้องการของท้องถิ่น	32
3.2	ผู้บริหารควรรับฟังปัญหา หรือความเครียดของครู โดยเฉพาะช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร เพื่อสร้างความรู้สึกปลอดภัยและผ่อนคลาย	28
3.3	ผู้บริหารควรจัดให้มีการประเมินความพึงพอใจในการทำงานร่วมกันเป็นระยะ เพื่อนำผลมาปรับปรุงและพัฒนาทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง	24

จากตารางที่ 2 พบว่า ข้อเสนอการพัฒนาทักษะการบริหารในอนาคตของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการของโรงเรียน กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา อำเภอนาจะหลวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ข้อเสนอพัฒนาที่สำคัญสูงสุด คือ 1. ทักษะด้านความคิดรวบยอดเพื่อการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยประเด็นสูงสุด คือ ผู้บริหารควรมีทักษะความคิดรวบยอดในการจัดสรรงบประมาณและอุปกรณ์อย่างชาญฉลาด โดยเน้นที่ความคุ้มค่าและเลือกเทคโนโลยีที่ตอบโจทย์เป้าหมายทางการศึกษา (ความถี่ 38) รองลงมาคือ 2. ทักษะด้านความคิดรวบยอดเพื่อการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยประเด็นสูงสุด คือ ผู้บริหารควรสร้างความเข้าใจว่ากระบวนการเรียนรู้ต้องมีการปรับเปลี่ยนอยู่

เสมอตามบริบทที่เปลี่ยนไป เพื่อให้ครูมีความยืดหยุ่นทางความคิดและพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลง (ความถี่ 35) และ 3. ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์เพื่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยประเด็นสูงสุด คือ ผู้บริหารควรเป็นผู้นำในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้นำชุมชน เพื่อให้การพัฒนาหลักสูตรสอดคล้องกับบริบทและความต้องการของท้องถิ่น (ความถี่ 32) ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาอภิปรายผลในประเด็น ดังต่อไปนี้

1. ทักษะการบริหารในอนาคตของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการของโรงเรียน กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา อำเภอนาจะหลวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 โดยรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในปัจจุบัน หน่วยงานต้นสังกัดมีการผลักดันการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการข้อมูลค่อนข้างเข้มข้น ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องพัฒนา ทักษะด้านเทคนิค เพื่อกำกับดูแลระบบสารสนเทศ เช่น ระบบ SGS หรือระบบจัดเก็บคะแนนออนไลน์ ทำให้การวัดผลและเทียบโอนผลการเรียนมีความถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นระบบมากขึ้น และอาจเพราะว่า อำเภอนาจะหลวย เป็นพื้นที่ที่มีการแข่งขัน และกระตุ้นหรือรณรงค์ในการยกระดับคะแนนทดสอบระดับชาติ (O-NET/NT) ทำให้ผู้บริหารให้ความสำคัญกับกระบวนการวัดผลประเมินผลที่เป็นมาตรฐาน เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งของนักเรียนได้อย่างแม่นยำ และการที่ทักษะด้านการเทียบโอนผลการเรียน มีค่าเฉลี่ยสูง สะท้อนให้เห็นว่า ผู้บริหารมีความเข้าใจในระเบียบงานวิชาการที่เปิดกว้างมากขึ้น รองรับนักเรียนที่ย้ายถิ่นฐานหรือเปลี่ยนรูปแบบการเรียนรู้ ซึ่งต้องอาศัยทั้งทักษะด้านเทคนิค คือ ความแม่นยำในระเบียบและข้อกำหนด และทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ คือ การสร้างความเข้าใจกับผู้ปกครองและนักเรียน เพื่อให้กระบวนการเปลี่ยนผ่านทางการศึกษาเป็นไปอย่างราบรื่น ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กฤตเมธ เกิดบ้านเป้า และบรรจบ บุญจันทร์ (2567) ที่ได้วิจัยเรื่อง ทักษะผู้บริหารสถานศึกษาศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 พบว่า ทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กิตติพล สุขโสม (2568) ที่ได้วิจัยเรื่อง ทักษะการ

บริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 พบว่า โดยรวม อยู่ในระดับมาก

2. ข้อเสนอการพัฒนาทักษะการบริหารในอนาคตของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการของโรงเรียน กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา อำเภอนาจะหลวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 มีข้อเสนอการพัฒนาที่สำคัญ 3 ประการแรก ดังนี้ (1) ผู้บริหารควรมีทักษะความคิดรวบยอดในการจัดสรรงบประมาณและอุปกรณ์อย่างชาญฉลาด โดยเน้นที่ความคุ้มค่าและเลือกเทคโนโลยีที่ตอบโจทย์เป้าหมายทางการศึกษา (2) ผู้บริหารควรสร้างความเข้าใจว่ากระบวนการเรียนรู้ต้องมีการปรับเปลี่ยนอยู่เสมอตามบริบทที่เปลี่ยนไป เพื่อให้ครูมีความยืดหยุ่นทางความคิดและพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลง และ (3) ผู้บริหารควรเป็นผู้นำในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้นำชุมชน เพื่อให้การพัฒนาหลักสูตรสอดคล้องกับบริบทและความต้องการของท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จันท์ทิวา เกียวพันธ์ และคณะ (2567) ที่ได้วิจัยเรื่อง ทักษะการบริหารของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อคุณภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ พบว่า ผู้บริหารควรสามารถเชื่อมโยงนโยบายสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านกระบวนการคิดที่เป็นระบบและการมองภาพองค์รวมที่เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง การมีวิธีคิดเชิงบวกและกล้าสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ โดยไม่ยึดติดกับแนวทางเดิม จะช่วยทลายข้อจำกัดในการบริหารงานวิชาการและสร้างการมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพ และยังสามารถสอดคล้องกับผลการวิจัยของ น้ำฝน สิทธิศรี (2565) ที่ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 พบว่า ผู้บริหารควรทำงานร่วมกับผู้อื่นยอมรับฟังความคิดเห็น และเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ความสามารถของตนอย่างเต็มศักยภาพ และร่วมกับชุมชน และหน่วยงานอื่น รับฟังความคิดเห็น และเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้บังคับบัญชาทุกฝ่ายได้ใช้ความสามารถของตนเต็มตามศักยภาพ

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ที่ค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้ คือ “กระบวนการทัศน์การบริหารเชิงรุกเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ” ซึ่งประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก ที่เปลี่ยนจากภาระงานประจำสู่การเป็นผู้บริหารมืออาชีพในอนาคต ผู้วิจัยสรุปองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ดังภาพที่

ภาพที่ 1 กระบวนทัศน์การบริหารเชิงรุกเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ค้นพบจากการวิจัย สรุปดังนี้

1. Strategic Allocation (การจัดสรรอย่างชาญฉลาด) หมายถึง การเปลี่ยนจากการจัดสรรงบประมาณตามระเบียบปกติ เป็นการใช้ทักษะความคิดรวบยอด (Conceptual Skills) เพื่อเลือกเทคโนโลยีและอุปกรณ์ที่คุ้มค่า การมองภาพรวม การวางแผนกลยุทธ์ และตอบโจทย์เป้าหมายการเรียนรู้จริง

2. Mindset Agility (ความยืดหยุ่นทางปัญญา) หมายถึง การเป็นผู้นำเชิงรุกที่สามารถสร้างทัศนคติที่ยืดหยุ่น (Flexibility) และความพร้อมในการปรับตัวให้เกิดขึ้นกับครู โดยมีเป้าหมายลดแรงต้านต่อการเปลี่ยนแปลง การสร้างแรงบันดาลใจ และทำให้ครูพร้อมรับมือกับบริบทโลกและบริบทของโรงเรียนที่เปลี่ยนไป

3. Community Synergy (พลังภาคีเครือข่ายชุมชน) หมายถึง การยกระดับบทบาทผู้บริหารจากการเป็นผู้สั่งการ เป็นการใช้ทักษะมนุษยสัมพันธ์ (Human Skills) เพื่อยกระดับความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้นำชุมชน โดยมีเป้าหมาย สร้างภาคีเครือข่ายที่เข้มแข็งในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นให้สอดคล้องกับความต้องการจริง เพื่อให้ นักเรียนนำความรู้ไปใช้ในวิถีชีวิตจริงได้

สรุปได้ว่า ทักษะการบริหารในอนาคตเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ ไม่ได้ขึ้นอยู่กับ การปฏิบัติตามระเบียบเพียงอย่างเดียว และจะเกิดขึ้นไม่ได้หากขาดองค์ประกอบใด

องค์ประกอบหนึ่ง โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแกนกลางในการทำหน้าที่เชื่อมโยงระหว่างความฉลาดในการบริหารทรัพยากร การสร้างทัศนคติที่ยืดหยุ่น และการประสานพลังชุมชนเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ที่ยั่งยืนในพื้นที่

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า ทักษะการบริหารในอนาคตของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการของโรงเรียน กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา อำเภอนาจะหลวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 5 โดยรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารไม่ได้เพียงแค่บริหารงานไปตามภารกิจประจำวัน แต่มีทักษะในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายที่ชัดเจนเพื่อมุ่งสู่ “ความเป็นเลิศทางวิชาการ” ระดับการปฏิบัติที่สูงแสดงถึงความสามารถในการบูรณาการทักษะทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ 1. ทักษะด้านเทคนิควิธี การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรม AI มาใช้ในการบริหารงานวิชาการ 2. ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนและครูในโรงเรียนขนาดเล็ก/กลาง และ 3. ทักษะด้านความคิดรวบยอด การมองภาพรวมของปัญหาผลสัมฤทธิ์ (RT, NT, O-NET) และวางแผนแก้ไขอย่างเป็นระบบ ส่วนข้อเสนอแนะในการวิจัย ประกอบด้วย **1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้** ประกอบด้วย 1.1 ผู้บริหารต้องเปลี่ยนจากผู้คุมงบประมาณมาเป็น “โค้ช และบรรณาธิการนวัตกรรม” ที่กล้าลงทุนในระบบนิเวศ การเรียนรู้ มากกว่าแค่การจัดซื้ออุปกรณ์ โดยจัดกิจกรรมเน้นการสร้างพื้นที่ทดลองในโรงเรียนควบคู่กับการสร้างคลังสื่อดิจิทัลร่วมกันในระดับอำเภอ เช่น การจัดตั้ง “กองทุนนวัตกรรมระดับโรงเรียน” เพื่อสนับสนุนงบประมาณให้ครูที่มีไอเดียในการสร้างสรรค์สื่อใหม่ ๆ หรือ กิจกรรมการสร้างคลังสื่อนวัตกรรมดิจิทัลระดับอำเภอ เพื่อให้โรงเรียนในเครือข่ายสามารถนำไปใช้ต่อยอดได้ และ 1.2 ผู้บริหารควรเปลี่ยนจากการสั่งการ เป็นการสร้างพื้นที่แห่งโอกาส เช่น การบริหารแบบปลดปล่อยศักยภาพ ผู้บริหารต้องเชื่อมั่นในความรู้ความสามารถของครู โดยเปลี่ยนบทบาทจากผู้ตรวจแผนการสอน เป็นผู้อำนวยความสะดวก ที่คอยจัดหาทรัพยากรและลดภาระงานที่ไม่จำเป็น เพื่อให้ครูมีเวลาในการคิดค้นนวัตกรรมการสอน โดยจัดกิจกรรมที่เปลี่ยนห้องพักครูให้เป็นห้องปฏิบัติการสร้างสรรค์ (ครูนักร้องแบบนวัตกรรม) โดยผู้บริหารทำหน้าที่สนับสนุนงบประมาณเบื้องต้นและคอยให้คำปรึกษา หรือจัดกิจกรรม/จัดเวทีให้ครูมานำเสนอ **2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป** ประกอบด้วย 2.1 ควรศึกษาการพัฒนารูปแบบการ

เสริมสร้างทักษะดิจิทัลเชิงสร้างสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาที่เฉพาะเจาะจงสำหรับผู้บริหารให้เป็นรูปธรรม และ 2.2 ควรศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการบริหารในขนาดของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 เพื่อนำทักษะขนาดมาปรับใช้กับบริบทพื้นที่เป็นฐานในการสร้างความเป็นเลิศทางวิชาการ

เอกสารอ้างอิง

- กมลพร กัลยาณมิตร. (2564). ทักษะจำเป็นแห่งอนาคตการทำงานยุคหลังโควิด-19. *วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์*, 6(3), 163-176.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามกฎหมายกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กฤตเมธ เกิดบ้านเป้า และบรรจบ บุญจันทร์. (2567). ทักษะผู้บริหารสถานศึกษาศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5. *วารสารวิชาการศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ*, 11(1), 1-13.
- กิตติพล สุขโสม. (2568). ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2. ใน *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต*. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- จันทร์ทิวา เกี้ยวพันธ์ และคณะ. (2567). ทักษะการบริหารของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อคุณภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 9(3), 85-98.

- จิตราภรณ์ สามไชย. (2561). แนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน ใน จังหวัดกำแพงเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41. ใน *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต*. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครสวรรค์.
- ชนิดา ปากหวาน และสุธรรม ธรรมทัศนานนท์. (2566). การพัฒนาแนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร. *วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์*, 7(1), 200-212.
- ณัฐฐิตา ภักดีวิริยวโรชิตี และคณะ. (2566). สภาพ ปัญหาและแนวทางพัฒนาการบริหาร วิชาการของสถานศึกษา ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4. *วารสารพุทธศาสตร์ มจร, อุบลราชธานี*, 5(1), 343-354.
- น้ำฝน สิทธิศรี. (2565). แนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาใน ศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2. ใน *วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต*. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ปิยพันธ์ ศิริรักษ์ และคณะ. (2563). การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศในสถานศึกษาชั้น พื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาจุฬาลงกรณแก่น*, 7(2), 314-325.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (1 พฤษภาคม 2562).
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5. (2568). *รายงานผลการ ดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567*. อุบลราชธานี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- Katz, R. L. (1955). Skills of an effective administrator. *Harvard Business Review*, 33(1), 33-42.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.

Yong, Z. (2009). Comment on the common core standards initiative. *AASA Journal of Scholarship*, 6(3), 46-54.